

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

دستورالعمل اجرایی تأمین و فروش ارز زیارتی اربعین حسینی

در سال ۱۴۰۵

اداره پایش بازار ارز

دستورالعمل اجرایی تأمین و فروش ارز زیارتی اربعین حسینی در سال ۱۴۰۵

به استناد جزء (۱) بند (ب) ماده (۴) و ماده (۳۷) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۴۰۲/۰۳/۳۰ و در راستای تحقق توافقات منعقد شده با ستاد مرکزی اربعین وزارت کشور (موضوع مکاتبه شماره ۹۳۸۴ مورخ ۱۴۰۵/۰۲/۰۹)، جهت تمهید و تنسيق مقدمات لازم برای تأمین، عرضه و فروش ارز مورد نیاز زائرین اربعین حسینی در سال ۱۴۰۵، به منظور انتظام بخشی به فرآیندهای عملیاتی، ارتقای شفافیت در شبکه فروش و تضمین رعایت حقوق زائرین، مفاد «دستورالعمل اجرایی تأمین و فروش ارز زیارتی اربعین حسینی (ع) در سال ۱۴۰۵» که از این پس «دستورالعمل» نامیده می شود، جهت اجرا به شرح مواد و تبصره های آتی تصویب و ابلاغ می گردد:

ماده (۱) - تعاریف و دامنه شمول: در این دستورالعمل، عناوین و اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می روند:

- ۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- **نهاد فروشنده:** کلیه بانکها، مؤسسات اعتباری و صرافی های دارای مجوز معتبر انجام عملیات ارزی از بانک مرکزی
- ۳- **ارز زیارتی اربعین:** ارز موضوع این دستورالعمل که به منظور سفر زیارتی اربعین حسینی (ع) و در چارچوب ضوابط مقرر در این ابلاغیه، به متقاضیان واجد شرایط عرضه و فروخته می شود.
- ۴- **متقاضی:** شخص حقیقی واجد شرایطی که با ارائه مدارک معتبر هویتی و مسافرتی و با رعایت ضوابط مقرر در دستورالعمل، درخواست خرید ارز زیارتی اربعین را ارائه می نماید.
- ۵- **سامانه سنا:** سامانه نظارت ارز بانک مرکزی که ثبت و نظارت بر تراکنش های موضوع این دستورالعمل در آن انجام می پذیرد.
- ۶- **سامانه ناخدا:** سامانه نظام مدیریت خدمات ارز ایران، مورد بهره برداری ستاد مرکزی اربعین وزارت کشور، جهت ثبت تقاضاهای ارزی بالقوه از طریق تخصیص کد رهگیری (کد ناخدا) به متقاضیان مشمول.
- ۷- **سامانه سماح:** سامانه مدیریت اربعین حسینی (ع) وزارت کشور، که اخذ کد ناخدا توسط متقاضیان منوط به ثبت نام در آن می باشد.

ماده (۲) - منبع تأمین، نوع ارز و سقف فروش: تأمین و فروش ارز موضوع این دستورالعمل، از محل منابع داخلی نهاد فروشنده و به صورت اسکناس انجام خواهد پذیرفت. فروش ارز مزبور صرفاً در قالب دینار عراق

(IQD) و حداکثر تا سقف ۲۰۰,۰۰۰ (دویست هزار) دینار عراق برای هر متقاضی واجد شرایط، با نرخ مورد تقاضا و توافق متعاملین، مجاز است.

- تبصره (۱) - تخصیص ارز موصوف، نافی امکان خرید ارز متقاضی در سایر سرفصل‌های مجاز (نظیر ارز مسافرتی یا تأمین نیازهای ضروری) نبوده و تداخلی در دیگر سرانه‌های ارزی سنواتی ایجاد نمی‌نماید.

- تبصره (۲) - نهاد فروشنده مکلف است پیش از انجام معامله، نرخ فروش ارز را به صورت شفاف، قابل رؤیت و غیرمبهم به متقاضی اعلام نماید.

ماده (۳) - اشخاص واجد شرایط و مدارک مورد نیاز: فروش ارز موضوع این دستورالعمل، صرفاً به متقاضیان بالای پنج سال، یعنی متولدین ۱۳/۰۵/۱۴۰۰ و قبل از آن، در بازه زمانی مقرر در این دستورالعمل و با ارائه اصل مدارک معتبر هویتی و مسافرتی، مجاز خواهد بود. مدارک لازم برای انجام فروش عبارت است از: اصل کارت ملی و اصل گذرنامه معتبر (یا برگه تردد اربعین معتبر).

- تبصره (۱) - درخصوص متقاضیان دارای سن بیش از پنج سال و کمتر از پانزده سال، ارائه اصل شناسنامه به جای کارت ملی الزامی است.

- تبصره (۲) - فروش ارز موضوع این دستورالعمل، موقوف به اخذ قبلی کد رهگیری سامانه ناخدا توسط متقاضی و منوط به ثبت اطلاعات متقاضی در سامانه سنا ذیل سرفصل «ارز زیارتی اربعین» با کد عملیاتی (۵۰) توسط نهاد فروشنده خواهد بود.

- تبصره (۳) - کد رهگیری سامانه ناخدا بر مبنای کد ملی متقاضی تعریف شده و پس از طی فرآیند ثبت نام در سامانه سماح توسط متقاضی، متناظراً در سامانه سنا فعال می‌گردد. مع الوصف مسئولیت حصول اطمینان از اخذ و اعتبار کد مزبور پیش از انجام فروش، بر عهده نهاد فروشنده است.

- تبصره (۴) - نهاد فروشنده ملزم به استقرار مکانیزم‌های کنترل داخلی (Internal Controls)، جهت توجیه، آموزش و نظارت بر عملکرد کاربران ذی‌ربط خود در ثبت صحیح، کامل و منطبق با واقع اطلاعات، در سامانه سنا است. هرگونه ثبت ناقص، خلاف واقع، تکراری، فاقد مستند معتبر یا مغایر با ضوابط این دستورالعمل، تخلف محسوب شده و مسئولیت آن حسب مورد بر عهده نهاد فروشنده و مقام یا کاربر ذی‌ربط خواهد بود.

- تبصره (۵) - سرپرست خانوار می‌تواند جهت خرید ارز زیارتی اربعین برای افراد تحت تکفل خود، با در دست داشتن اصل مدارک هویتی موضوع این ماده، به نهاد فروشنده مراجعه نماید. در این صورت،

حضور سایر اعضای خانواده در محل فروش الزامی نبوده و سرپرست خانوار مجاز است با استفاده از کارت بانکی متعلق به خود، نسبت به پرداخت معادل ریالی و خرید ارز برای افراد یادشده اقدام نماید.

- تبصره (۶) - مسئولیت احراز هویت متقاضی (KYC)، صحت انتساب مدارک، انطباق هویت و مالکیت حساب اشخاص مشمول با اسناد ارائه شده و رعایت کلیه ضوابط مربوط به سقف، شرایط و ثبت اطلاعات، بر عهده نهاد فروشنده خواهد بود.

ماده (۴) - بازه زمانی فروش و حدود زمانی ثبت عملیات: فروش ارز موضوع این دستورالعمل از ابتدای روز شنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۲۰ آغاز و حداکثر تا ساعت ۱۵:۰۰ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۵/۱۲ ادامه خواهد داشت. با اختتام بازه زمانی مزبور، سرفصل «ارز زیارتی اربعین» با کد عملیاتی (۵۰) در سامانه سنا از چرخه عملیاتی خارج شده و متعاقباً امکان ثبت هرگونه تراکنش جدید، اصلاح اطلاعات منتهی به ایجاد فروش جدید، یا بازنویسی مؤثر در ثبت معامله، در بستر یادشده، مسدود و ممتنع خواهد بود.

- تبصره - نهاد فروشنده مکلف است کلیه ترتیبات اجرایی، فنی و کنترلی لازم را به گونه ای فراهم آورد که هیچ گونه تعهد به فروش، ثبت یا بازنویسی اطلاعات، خارج از بازه زمانی مقرر در این ماده، انجام نپذیرد.

ماده (۵) - ترتیبات اجرایی عرضه و تکالیف نهاد فروشنده: نهاد فروشنده مکلف است ضمن اطلاع رسانی عمومی، بهنگام و مؤثر در خصوص اسامی، نشانی، ساعات فعالیت و سایر مشخصات شعب یا واحدهای عرضه کننده ارز زیارتی اربعین، ترتیبی اتخاذ نماید که واحدهای اقدام کننده فروش، در کلیه ایام غیر تعطیل واقع در بازه موضوع ماده (۴)، نسبت به عرضه و فروش ارز به متقاضیان واجد شرایط اقدام نمایند. همچنین نهاد فروشنده مکلف است در صورت ابلاغ بانک مرکزی، آمادگی لازم برای استمرار خدمت رسانی در ایام تعطیل را نیز فراهم آورد.

- تبصره ۱ - نهاد فروشنده موظف است فهرست کامل شعب یا واحدهای فعال در فروش ارز زیارتی اربعین حسینی را، مشتمل بر نام بانک / مؤسسه اعتباری / صرافی (با ذکر توأمان نام تجاری و ثبتی)، استان، شهرستان / شهر / روستا، نام شعبه، کد شعبه، نشانی، شماره تلفن و ساعات فعالیت، حداکثر تا پایان وقت اداری روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۱۰، ضمن درج در درگاهها و بسترهای رسمی اطلاع رسانی خود، به صورت مکتوب به اداره پایش بازار ارز بانک مرکزی اعلام نماید.

- تبصره (۲) - نهاد فروشنده موظف است برآورد خود از حجم قابل تأمین منابع دیناری از محل منابع داخلی برای دوره فروش ارز زیارتی اربعین را حداکثر تا پایان وقت اداری روز چهارشنبه مورخ

۱۴۰۵/۰۳/۲۷ طی مکاتبه رسمی به اداره پایش بازار ارز اعلام نماید. همچنین حجم نهایی منابع دیناری تأمین شده و در دسترس باید متعاقباً و حداکثر همزمان با ارسال فهرست موضوع تبصره (۱) این ماده، به اداره مزبور منعکس گردد.

ماده (۷) - فروش برخط (E-Commerce Operations): به منظور تسهیل دسترسی متقاضیان و ارتقای کیفیت ارائه خدمات، بانک‌ها، مؤسسات اعتباری و صرافی‌های بانکی مشمول این دستورالعمل می‌توانند، در صورت استقرار زیرساخت‌های فنی متقن (از جمله پروتکل‌های احراز هویت دیجیتال و امنیت تراکنش)، نسبت به فروش برخط ارز زیارتی اربعین اقدام نمایند. انجام فروش برخط، موکول به هماهنگی قبلی با اداره پایش بازار ارز بانک مرکزی تا پایان وقت اداری روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۲۷ و پذیرش مسئولیت کامل تبعات حقوقی، اجرایی، فنی و نظارتی مترتب بر آن از سوی بانک خواهد بود.

- **تبصره (۱) -** صرافی‌های غیر بانکی در سال جاری از شمول تعریف نهاد فروشنده ذیل مفاد و تبصره‌های این ماده خارج بوده و مجاز به عرضه برخط ارز موضوع این دستورالعمل نمی‌باشند.
- **تبصره (۲) -** نهاد فروشنده مجاز است از ابتدای بامداد روز شنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۲۰ نسبت به آغاز فروش برخط ارز زیارتی، به صورت (۲۴) ساعته و در روز هفت روز هفته، اقدام نماید.
- **تبصره (۳) -** سامانه فروش برخط نهاد فروشنده، باید به گونه‌ای طراحی و بهره‌برداری شود که نرخ فروش ارز، پیش از ورود متقاضی به فرآیند خرید و بدون نیاز به ورود به حساب کاربری، به صورت شفاف قابل مشاهده باشد.
- **تبصره (۴) -** مسئولیت ناظر بر مدیریت ظرفیت فروش برخط ارز (اعم از تعیین سقف‌های سیستمی، کنترل هم‌زمانی سفارش‌ها، رزرو/کسر منابع و ممانعت از ایجاد تعهد مازاد بر موجودی)، منحصراً بر عهده نهاد فروشنده بوده و نهاد مزبور مکلف است فروش برخط را صرفاً در حد منابع قطعی و در دسترس اعمال نماید. بدیهی است هرگونه اختلال، توقف، تأخیر یا امتناع از تحویل ارز خریداری شده برخط در دامنه زمانی مورد تعهد، که منتهی به تضییع حقوق معاملاتی متقاضیان یا مخدوش شدن حقوق شهروندی ایشان گردد - به‌ویژه در موارد ناشی از فروش مازاد بر ظرفیت یا ضعف تمهیدات فنی - تخلف محسوب شده و حسب مورد، توسط مراجع نظارتی و انتظامی ذی‌مدخل قابل تعقیب و پیگیری خواهد بود.
- **تبصره (۵) -** کلیه سامانه‌های فروش برخط نهادهای فروشنده، مکلفند رأس ساعت ۱۵:۰۰ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۵/۱۲ دسترسی سمت کارخواه (Client) به کارساز (Server) جهت ثبت

درخواست جدید، تکمیل فرآیند خرید، بازنویسی اطلاعات یا هرگونه اقدام مؤثر در ایجاد معامله جدید را به طور کامل غیرفعال نمایند.

- **تبصره (۶) - نگهداری ارز خریداری شده توسط متقاضی از طریق بستر برخط، در محل خزانه یا شعب نهاد فروشنده، از زمان انجام معامله تا پایان بازه زمانی موضوع ماده (۴)، مشمول هزینه نگهداری (Custody Fee) نخواهد بود.** پس از انقضای مهلت مزبور، نهاد فروشنده مجاز است در صورت استمرار عدم مراجعه متقاضی برای دریافت ارز، مطابق ضوابط داخلی خود نسبت به اعمال هزینه نگهداری اقدام نماید؛ مشروط بر آنکه مفاد مربوط با نحوه اعمال و میزان هزینه مزبور، متقداً به صورت شفاف، منجز و غیرقابل تفسیر مضیق به اطلاع مشتری رسیده و تأیید الکترونیکی ایشان نسبت به موضوع اخذ شده باشد.

- **تبصره (۷) - حداکثر مدت زمان تعهد نهاد فروشنده به نگهداری ارز خریداری شده به صورت برخط، جهت تحویل به متقاضی، تا پایان روز ۱۴۰۵/۰۵/۳۱ خواهد بود.** در صورت عدم مراجعه مشتری تا مهلت مذکور، نهاد فروشنده مجاز است، پس از استرداد وجه ریالی دریافتی به حساب مشتری (با امکان اعمال کسر هزینه نگهداری)، نسبت به فسخ معامله اقدام نماید. اعمال حق فسخ موضوع این تبصره در اختیار نهاد فروشنده و منوط به اطلاع رسانی شفاف، قبلی و قابل استناد ترتیبات اجرایی به مشتری و اخذ تأیید الکترونیکی ایشان در طی فرآیند خرید خواهد بود.

- **تبصره (۸) - نهاد فروشنده، مکلف است اطلاعات مربوط به وضعیت تحویل یا عدم تحویل ارز، تغییر وضعیت معامله، فسخ، استرداد وجه و سوابق مرتبط با درخواست‌های برخط را به نحو قابل اتکا و قابل رسیدگی نگهداری نماید تا در زمان بازگشایی مجدد سرفصل مربوطه در سامانه سنا پس از تاریخ ۱۴۰۵/۰۵/۳۱، امکان انجام اصلاحات، ثبت‌های تکمیلی یا ابطال‌های مقتضی فراهم باشد.**

ماده (۸) - رعایت قوانین و مقررات بالادستی و مسئولیت‌ها: کلیه قوانین، مقررات، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی ناظر بر عملیات ریالی و ارزی نهاد فروشنده، به ویژه احکام مربوط به لزوم صدور و ارائه صورت‌حساب معتبر، منقح و قابل استناد، مشتمل بر کلیه اطلاعات مندرج در سامانه سنا و منضم به مستند حاوی اطلاعات شماره مسلسل اسکناس‌های تحویلی به متقاضی، به صورت رسمی و ممهور، توسط آن نهاد، (متناظر با مفاد تبصره (۲) ماده (۲) مکرر قانون اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز)، در خصوص عملیات موضوع این دستورالعمل نیز نافذ و لازم‌الرعایه خواهد بود.

- **تبصره (۱) - لازم به تأکید است که هرگونه تخطی از مقررات موضوعه، موجب تحقق مسئولیت قانونی و انتظامی برای نهاد فروشنده و حسب مورد مسئول یا کاربر ذی‌ربط خواهد بود.**

- تبصره (۲) - چنانچه تخلف ارتكابی حسب قوانین و مقررات مربوط واجد وصف تخلف انتظامی، تخلف نظارتی، یا مشمول عناوین مقرر در قوانین مبارزه با قاچاق کالا و ارز باشد، رسیدگی و اقدام مقتضی وفق ضوابط و مراجع صلاحیت‌دار به عمل خواهد آمد.

- تبصره (۳) - مسئولیت حسن اجرای این دستورالعمل، استقرار کنترل‌های داخلی، صحت‌سنجی مدارک و اطلاعات، رعایت سقف‌ها و مواعد، انطباق ثبت‌های سامانه‌ای با واقع، نگهداری مستندات و پاسخ‌گویی در قبال هرگونه تخلف یا قصور، بر عهده نهاد فروشنده خواهد بود و هیچ‌یک از مفاد این دستورالعمل، نافی مسئولیت‌های قانونی مدیران، متصدیان، کاربران سامانه‌ای و واحدهای اجرایی ذی‌ربط نخواهد بود.

ماده (۹) - سایر احکام: موارد مسکوت در این دستورالعمل، تابع قوانین و مقررات عام و خاص حاکم بر عملیات پولی و ارزی، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، تصمیمات متقدم یا عندالاقضاء آتی این بانک و تفسیر رسمی مراجع ذی‌صلاح در حدود اختیارات قانونی خواهد بود.

این دستورالعمل مشتمل بر (۹) ماده و (۲۲) تبصره در جلسه مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۱۹ کمیسیون ارز بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، قابل اجرا می‌باشد. کلیه نهادهای مشمول متقاضی اجرا، مکلفند ترتیبات اجرایی، سامانه‌ای، کنترلی و اطلاع‌رسانی لازم برای حسن اجرای آن را در تاریخ‌های معنون در دستورالعمل و پیش از شروع بازه فروش، فراهم آورند.